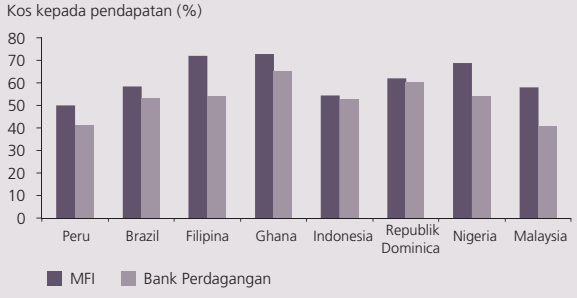
Rangka Kerja Pembiayaan Mikro Malaysia

Perusahaan mikro penting bagi pertumbuhan ekonomi yang seimbang dan mampan
Perusahaan mikro merangkumi 78.7% daripada semua perniagaan di Malaysia dan menyediakan pekerjaan kepada lebih daripada 1.2 juta pekerja[1]. Lebih daripada empat per lima, iaitu 87.7% daripada perusahaan mikro berada dalam sektor perkhidmatan, yang sebahagian besarnya terlibat dalam subsektor runcit, makanan dan pengangkutan. Walaupun kecil, perusahaan mikro merupakan perniagaan yang aktif, serta mampu mengambil kesempatan untuk mengusahakan perniagaan yang tidak dapat diusahakan dengan berkesan oleh firma yang lebih besar.

Pemerkasaan kewangan melalui pembiayaan mikro
Penyediaan akses kepada pembiayaan oleh sistem perbankan formal kepada perusahaan mikro membolehkan tingkah laku kredit mereka dipantau melalui sistem maklumat kredit yang diiktiraf. Melalui sistem maklumat kredit ini, perusahaan mikro dapat menyediakan sejarah kredit dan penarafan kredit, yang membuka peluang baharu kepada mereka. Dengan penarafan kredit yang baik, perusahaan mikro dapat terus mengakses pembiayaan untuk mengembangkan perniagaan pada kadar pembiayaan yang lebih baik. Usahawan mikro mendapat perkhidmatan yang lebih baik daripada sistem kewangan formal melalui penyediaan perkhidmatan perbankan dan pembayaran secara elektronik selama 24 jam, yang dapat meningkatkan produktiviti dan kecekapan[2] serta khidmat nasihat seperti pengurusan kewangan. Khidmat nasihat tersebut kebiasaannya disediakan oleh Institusi Pembiayaan Mikro (Micro Financing Institutions, MFI) sebagai sebahagian daripada pelengkap penyelesaian pembiayaan. Sumber pembiayaan yang besar diperuntukkan oleh MFI untuk membantu perusahaan mikro membangunkan keupayaan perniagaan melalui bengkel latihan, aktiviti rangkaian hubungan dan khidmat nasihat perniagaan. Semua khidmat pembangunan yang pelbagai ini telah menyumbang ke arah peningkatan daya maju dan potensi pertumbuhan usahawan mikro.

Rangkuman kewangan dalam sistem perbankan formal turut membantu peminjam meningkatkan celik kewangan. Ini membolehkan usahawan mikro membuat keputusan kewangan yang lebih bijak, lantas menggalakkan penggunaan yang lebih berkesan bagi pelbagai jenis produk kewangan dengan cara yang selamat dan bertanggungjawab. Perusahaan mikro juga akan mempunyai akses kepada perkhidmatan baharu seperti skim insurans mikro yang menyediakan instrumen tambahan kepada perniagaan untuk menguruskan dengan lebih baik pelbagai risiko yang wujud dalam perniagaan.

Rajah 1
Nisbah Kos kepada Pendapatan Institusi Kewangan Pembiayaan Mikro (MFI) dan Bank Perdagangan Negara-negara Terpilih



Sumber: *MIX Market Data, The Banker* (Julai 2009), Laporan Tahunan daripada Bank-bank Pusat

Pembiayaan mikro suatu usaha yang mencabar
Pengalaman global menunjukkan bahawa nisbah kos kepada pendapatan bagi MFI adalah lebih tinggi daripada nisbah bagi bank perdagangan. Hal ini disebabkan oleh ciri sedia ada pada pembiayaan mikro iaitu saiz pembiayaannya yang kecil serta lokasi pelanggan yang tidak tertumpu, dan kebanyakan daripada mereka ini berada di kawasan luar bandar dan di kawasan yang kurang mendapat perhatian. Oleh itu, MFI harus mengkhususkan lebih banyak sumber bagi menjangkau pelanggan di kawasan ini. Untuk memudahkan pelanggan mendapat perkhidmatan ini, MFI perlu mewujudkan prosedur dan proses untuk menyelaraskan

[1] Jabatan Perangkaan Malaysia, (2007) "Banci Pertubuhan dan Enterpris 2005"
[2] Bank Dunia, (2005) "Rural Finance Innovations"

permohonan kecil dalam jumlah yang banyak dan untuk memantau dan memudahkan pengeluaran dan pembayaran balik akaun pembiayaan mikro ini.

Pembiayaan mikro yang mampan di Malaysia

Malaysia diiktiraf kerana usahanya untuk mempertingkatkan akses kepada pembiayaan. Bank Dunia telah meletakkan Malaysia di tangga pertama dalam kalangan 183 negara dari segi "Mendapatkan Kredit"[3]. Pada akhir tahun 2009, terdapat 449,703 peminjam pembiayaan mikro di Malaysia dengan pembiayaan terkumpul berjumlah RM2.4 bilion diberikan melalui sistem pembiayaan formal dan agensi kerajaan.

Sebelum tahun 2006, peserta industri pembiayaan mikro sebahagian besarnya terdiri daripada agensi kerajaan yang memberikan perkhidmatan kepada golongan miskin tegar dan melalui sistem pembiayaan tidak formal. Bagi menyokong pertumbuhan perusahaan mikro melalui penyediaan akses kepada sistem perbankan formal, Majlis Pembangunan Perusahaan Kecil dan Sederhana (PKS) Kebangsaan meluluskan rangka kerja pembiayaan mikro yang mampan pada tahun 2006, yang dikenali sebagai *Pembiayaan Mikro*. Dalam menghasilkan rangka kerja ini, Bank Negara Malaysia telah mengenal pasti tiga inisiatif strategik, iaitu untuk menentukan parameter produk pembiayaan mikro yang sesuai, meningkatkan kesedaran tentang pembiayaan mikro dan menarik penyertaan institusi kewangan dalam memberikan produk dan perkhidmatan pembiayaan mikro.

Dengan adanya *Pembiayaan Mikro*, usahawan mikro mendapat akses kepada pembiayaan tanpa cagaran, yang mempunyai prosedur permohonan yang mudah, keperluan dokumentasi yang minimum, dan pemberian kelulusan dan pembayaran yang pantas bagi memenuhi keperluan pembiayaan unik usahawan mikro. Di bawah rangka kerja *Pembiayaan Mikro*, tempoh kelulusan median ialah empat hari dan tempoh pengeluaran pinjaman median pula ialah tiga hari, suatu tempoh yang nyata lebih pantas daripada pembiayaan perniagaan yang lain. Bagi menggalakkan kesedaran tentang ketersediaan dan manfaat *Pembiayaan Mikro* di seluruh negara, banyak usaha telah dilaksanakan, dan antaranya termasuk penciptaan dan peletakan logo *Pembiayaan Mikro* di premis yang menawarkan *Pembiayaan Mikro*, menghantar risalah secara mel terus kepada lebih 397,000 usahawan mikro, menyiarkan rencana di akhbar dan menyiarkan iklan di televisyen dan radio.

Sejak rangka kerja ini dilancarkan, sembilan institusi kewangan yang terdiri daripada enam institusi perbankan dan tiga institusi kewangan pembangunan telah turut serta dalam *Pembiayaan Mikro*. Dengan penyertaan aktif institusi tersebut, akses kepada pembiayaan mikro dapat diperluas menerusi lebih 1,800 pusat akses di seluruh negara. Menyedari keperluan kewangan usahawan mikro yang pelbagai, institusi kewangan ini telah menerapkan model dan strategi perniagaan yang berbeza yang memanfaatkan kekuatan dan kebitaraan (niche) institusi masing-masing. Sebilangan institusi kewangan telah menerapkan model pasaran massa, yang menyediakan pembiayaan mikro melalui rangkaian cawangannya yang sedia ada. Institusi lain, seperti Bank Rakyat, menerapkan model koperasi yang menyediakan pembiayaan mikro kepada anggotanya. Beberapa institusi pula menggunakan model rangkaian pengedar yang memanfaatkan keupayaan edaran rakan niaga strategik. Akhir sekali, dalam model monoline, operasi pembiayaan mikro yang khusus diwujudkan dengan penjenamaan dan prosesnya yang tersendiri untuk menarik minat perusahaan mikro.

Pada hujung 2009, jumlah pembiayaan terkumpul di bawah *Pembiayaan Mikro* adalah sebanyak RM616.5 juta kepada 57,403 pelanggan di sembilan institusi kewangan peserta, masing-masing mewakili pertumbuhan tahunan sebanyak 29.1% dan 27.1%. Hasil tinjauan yang dijalankan untuk mengukur prestasi perusahaan mikro selepas menerima pembiayaan mikro menyokong peningkatan keupayaan perusahaan mikro untuk menyediakan perkhidmatan kepada pasaran baharu dan

[3] Bank Dunia, (2009) "Doing Business 2010"

pelanggan. Secara khusus, hasil tinjauan menunjukkan perusahaan mikro yang telah mendapat pembiayaan mikro berupaya untuk melabur dan mengembangkan keupayaan perniagaan mereka, dan seterusnya menyumbang kepada peningkatan purata dari segi hasil dan guna tenaga masing-masing sebanyak 18.5% dan 10% setahun[4].

Melangkah ke hadapan, industri pembiayaan mikro dijangka terus berkembang dengan peningkatan pelaburan dalam teknologi dan penambahbaikan proses sedia ada yang akan menyokong jangkauan lebih meluas dan terus meningkatkan kecekapan. Dengan berkembangnya industri pembiayaan mikro, kedua-dua institusi kewangan dan institusi kewangan bukan bank akan terus meningkatkan lagi pempelbagaian perkhidmatan kewangan yang ditawarkan supaya merangkumi insurans mikro, kiriman wang, skim pemegang pajak gadai Ar-Rahnu dan pelaburan mikro, yang akan menyumbang ke arah rangkuman kewangan yang lebih menyeluruh.

[4] Berdasarkan tinjauan rambang yang dijalankan oleh institusi kewangan peserta yang mengukur peningkatan hasil dan guna tenaga 3 tahun selepas perusahaan mikro mendapat pembiayaan mikro.